

ετικόν πολίτευμα, ἡ ἀπρυσύνη τῆς διαγωγῆς του ἐπεβάρυνον ἐτι μᾶλλον τοὺς κινδύνους τῆς θέσεως ταύτης.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΠΟΡΦΥΡΑΣ.

—οοο—

Ἡ ἀνέυρεσις ἀπείρου πλήθους κοχλίων, μεταξὺ τῶν χωμάτων ἅτινα ἐκάλυπτον τὸ θέατρον τοῦ Ἰπρώδου, ἐξ ὧν ὁ ἐντιμὸς Ἑρπὸς τῶν ἀρχαιοτέρων συμπεραίνει ὅτι ἐν Ἀθήναις ὑπῆρξε κατὰστημα ἐν ᾧ κατασκευάζετο πορφύρα, μὴ δίδει ἀφορμὴν νὰ ἐκθέσω ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς πορφύρας ταύτης. Εἰς τὴν ζωγραφικὴν, ἥ καὶ εἰς τὸν χρωματισμὸν τῶν ὑφασμάτων πρὸς ἐντριμμα, οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ἐρυθρὰ χρώματα. Τὸ κυριώτερον δὲ ἦτον τὸ κιννάβαρι, τὸ ὁποῖον ἀνωρύττετο ἐκ τῶν ἀργυροφόρων μεταλλείων τοῦ Λαυρίου ἐχρησίμευε δὲ μόνον, ὡς φαίνεται, εἰς ἀποχώρησιν τοῦ μεταλλικοῦ ὑδραργύρου. Κιννάβαρι τεχνητὸν κατασκευάσθη ἐν Ἀθήναις παρὰ τινος Καλλίου, κατὰ τὴν Κ' Ὀλυμπιάδα· ἐγένετο δὲ χρῆσις αὐτοῦ μετὰ μίγματος κηροῦ καὶ μαστίχης, ὑπὸ τὸ ὄνομα κηρομαστίχη. Ἐκτὸς τούτου τοῦ κινναβάρεως οἱ ἀρχαῖοι εἶχον καὶ τὸ μίνιον, ἥτοι ὀξείδιον τοῦ μολύβδου, καὶ τινὰ εἶδη ὠχρας, τὰ ὅποια καίμενα ἐλάμβανον ὠραιότατον ἐρυθροῦν χρώμα. Τὸ δὲ μίνιον τοῦτο κατασκευάζετο, ὡς φαίνεται, πρὸ πάντων εἰς τὴν νῆσον Κέα, ἴσως ἐκ τοῦ ἐκεῖ εὐρισκομένου μολύβδου, ἢ ἐκ τῶν ἐν τοῖς μεταλλείοις τοῦ Λαυρίου ἀνορυσσομένων ἀργυροφόρων μολυβδόχων ὕδατων. Σώζεται δὲ περίεργος ἐπιγραφή, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξάγεται ὅτι μεταξὺ τῶν Κείων καὶ τῶν Ἀθηναίων ὑπῆρξε συνθήκη ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ ἐκ τῆς νήσου ἐκείνης ἐξαγομένου μινίου. Περὶ δὲ τῶν ἐρυθρῶν χρωμάτων ἅτινα κατασκευάζοντο ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν, γνωρίζομεν ὅτι πρὸς ἐρυθρὸν χρωματισμὸν μετεχειρίζοντο ῥίζαν τινὰ ὀνομαζομένην ἄγχουσαν (anchusa)· διὸ καὶ τὸ δι' αὐτῆς χρωματίζουσιν ὀνομάσθη ἀγχουσίζουσιν. Ἑτερόν τι φυτὸν χρήσιμον πρὸς ἐρυθρὸν χρωματισμὸν ἦτο τὸ ἐρυθρόδανον (Rubia tinctorum), καὶ τῆς ῥίζης ταύτης ποιεῖται μνείαν ὁ Πλίνιος λέγων· Radix est rubra tingendo rubra, Erythrodanon vocant, nos Rubram a radicis colore qua lanæ tinguntur.

Ἀμφότεραι αἱ ῥίζαι αὗται ἐχρησίμευσον, οὐχ ὅμως μόναι· ἀλλ', ὡς φαίνεται, τὰ ἀποβράσματα καὶ οἱ πρόσφατοι ὅποι αὐτῶν, συμμιγνύμενοι μετὰ τῆς πορφύρας, ἀπετέλουν ἀλλοιώσιν τινὰ τοῦ ἀληθοῦς πορφυροῦ χρώματος. Εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἐπη ἀναγινώσκομεν ὅτι εἰς τὴν Τρωάδα καὶ εἰς τὴν Κάρυαν μετεχειρίζοντο τὴν πορφύραν καὶ τὸν φοίνικα ὡς βαπτικὰς οὐσίας· τοῦ δὲ ἐκ τοῦ φοίνικος ἐρυθροῦ χρώματος ἐγένετο χρῆσις εἰς βαφὴν ἐσθῆτων

ἡ δὲ πορφύρα εἰς βαφὴν ἐλεφαντίνων ὀστέων ὑπὸ τὸ ὄνομα Purpura puniceum. Ἡ πορφύρα τῆς ὁποίας ἐγένετο χρῆσις εἰς χρωματισμὸν ἐσθῆτων τῶν τῆς Ἀσίας Τυράνων, ἐνὰ ἡμισὺ αἰῶνα π. Χ., ἦτο ἀναμφιβόλως διάφορος τῆς πορφύρας τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰσῆχθησαν διάφορα εἶδη πορφύρας. Εἰς κατασκευὴν ἀληθοῦς πορφύρας μετεχειρίσθησαν δύο εἶδη κοχλίων· καὶ τὸ μὲν ἐν ὀνόμαζον κήρυκα (Murex Buccinum) τὸ δὲ ἄλλο πορφύραν ἢ πορφυροκοχλίαν (Pelagium purpurea.)

Ἀμφότεροι οἱ κοχλῖαι εὐρίσκοντο ἀπεικονισμένοι ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Τύρου, ὅ καὶ τεκμηριῶσι ὅτι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μετεχειρίζοντο τοὺς κοχλίας ταύτους.

Ὁ Ἀριστοτέλης πρῶτος περιέγραψε τοὺς κοχλίας τούτους, εἰπὼν ὅτι ἡ ποφύρα εὐρίσκεται ἐγκλεισμένη ἐντὸς σάνκου κειμένου μεταξὺ τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ λαιμοῦ τῶν ζώων τούτων.

Ἡ κατασκευὴ τῆς πορφύρας ἐγένετο εἰς τὰ ἐργαστήσια τῶν πορφυροβαφείων, ὅ δὲ ὅπως τῆς πορφύρας ὀνομαζόμενος κήρυξ (Buccinum) ἐκλινε πρὸς τὸ ὕσγιον, δὲν εἶχεν ὅμως διάρκειαν, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀναιγνύετο μετὰ τοῦ ἀληθοῦς καὶ γνησίου ὁποῦ τῆς πορφύρας. Διαφοραὶ τοῦ ποφυροῦ χρώματος προήχθησαν διὰ προσθήκης ὁπῶν τινων φυτῶν, ὡς μανθάνομεν ἐκ τινος περιέργου σημειώσεως τοῦ Δημοκρίτου ἐξ Ἀβδήρων. Ἐκ τῶν φυτῶν τούτων εἶναι καὶ τὸ Ἐρυθρόδανον, τὸ Ἰταλικὸν ῥόδον, τὸ Πρινοκάκκιον. Ὅτι μετεχειρίσθησαν πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν, καὶ τὴν κόκκον τοῦ πρίνου, ἢ τὸ πρινοκάκκιον συνήθως λεγόμενον, ἐξάγεται ἐκ τοῦ Πανσανίου λέγοντος, ὅτι οἱ κόκκοι οἱ περὶ τὴν χώραν τῆς Ἀμβρότσου εἰς τὴν Φωκίδα συλλεχθέντες προήγαγον ὠραίαν πορφύραν. Ἐκ τῶν διαφόρων πραγμάτων, ἅτινα ἐχρωματίζοντο ποφυρὰ, ἦτο πρὸ πάντων τὸ ἔριον. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ιουστινιανοῦ ἐχρωματίσθη ἡ μέταξ, καὶ κατὰ τὸν Πλίνιον ἐβάφη καὶ τὸ λίνον, ὡς καὶ ὁ βύσος. Οὕτως χρωματίζόμενα τὰ νήματα ὑφαίνοντο ἀκόλουθως. Τὰ σημαντικώτερα καταστήματα ἐν οἷς κατασκευάζετο ἡ πορφύρα, ἔκριντο εἰς τὴν παραλίαν χάριν τῆς ἀλυσίας τῶν κοχλίων· οἱ δὲ καταγινόμενοι εἰς ταύτην ἐκαλοῦντο ποφυρεῖς (Mureileguli, Conchyoleguli). Τοιαῦτα ἐργαστήσια ὑπῆρχον ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις εἰς Τύρον, Κῶ, Ἀμύκλαν, Σάδιον τῆς Ἀσλαμτίας, Αἰσίον ἐν Ἰστροῖ, εἰς Τάραντον, Ἀγκῶναν, Ἰπρούδιον, Ἀρχαμινον, Συρακούσας καὶ εἰς Τίτην τῆς ἀνω Αἰγύπτου. Ἡ δὲ ἐμπορία τῆς πορφύρας ἐξετάθη εἰς ἄκρον. Οἱ αὐτοκράτορες τῶν Ῥωμαίων ἐπροσπάθησαν νὰ διατηρήσωσι τὸ ἐρυθρὸν χρώμα μόνον δι' ἐκταύς, θεωρήσαντες αὐτὸ ὡς σημεῖον τῆς ἀνωτάτης ἀξίας, καὶ πρὸς τούτοις ἵνα περιορίσωσι τὴν πολυτέλειαν· διὸ καὶ ἀπηγορεύθη ἡ πώλησις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, μετὰ ταῦτα δὲ ἐπὶ ποινη καὶ ὑπὸ τοῦ Νέρωνος· ἀλλ' ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ κῦζανεν οὐ μόνον διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν ἀποχρώσεων αὐτοῦ,

ἀλλὰ καὶ διότι ἦτο ἀνεξίτηλον. Εἰς τὰς Ἑλλη-
νικὰς χώρας κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὁ πορφυ-
ροὺς μανδύας ἦτο ἐνδυμα παρατάξις, δι' ἧ καὶ
ἐκλήθησαν οἱ φέροντες αὐτὸ πορφυροφόροι· *Tyrannos*
purpureos.

Ἐκ τοῦ Λουκιανοῦ ἐκάγεται ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν
Ἀθηναίων ἐφόρουσαν πορφυροχρόνους μανδύας, ἐκ δὲ
Ῥωμαίων συγγραφέων μανθάνομεν ὅτι οἱ τροπαιοῦ-
χοι στρατηγοὶ ἐφόρουσαν πορφυροὺν μανδύαν καλού-
μενον, *Toga purpurea*, *Toga picta*.

Οἱ δὲ μανδύαι τῶν αὐτοκρατόρων ἦσαν πλὴν
τούτου καὶ διὰ χρυσοῦ πεποικιλμένοι· διὸ καὶ ἐ-
λέγοντο *Imperium summere*.

Τοῦ πορφυροῦ χρώματος ἐγένετο χρῆσις καὶ ἐπὶ
διαφόρων ἄλλων ἀντικειμένων, εἰς σάββαλα, παρ-
χάριν, εἰς μελάνην, δι' ἧς οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτο-
ρες ὑπεγράφοντο, κλ. Ἐπετρέπετο δὲ κατ' ἐξαιρέσιν
εἰς τὰς προδεδηκυίας τῶν Ῥωμαίων γυναῖκας, διὸ
καὶ ἐκλήθησαν αἱ φέρουσαι τοῦτο *Matronae pur-*
pureae.

Ξ. ΑΛΛΑΙΡΕΡ.

ΠΗΕΙΡΩΤΙΚΑ.

—οοο—

Ἐν τοῖς ἀριθμοῖς 249 καὶ 235, τοῦ ἀξιολό-
μου περιοδικοῦ συγγραμματος *Πανδώρα*, εἰς τῶν
ἐν Καίρῳ συνδρομητῶν κατεχώρισε σημειώσεις
τινάς καὶ παρατηρήσεις περὶ τῆς πατρίδος τοῦ
Κοριτσᾶς καὶ τῶν πέριξ. Χαίρω, διότι ἐγώ, ὅπως οὖν
ἡμαρτημένως γράψας περὶ αὐτῆς ἐν τῇ χρονογραφί-
ᾳ μου (ὡς προοιμιάζει) ἔδωκα ἀφορμὴν ἐνεργείας
εἰς τὸν κάλαμον αὐτοῦ· προτρέπω δὲ αὐτὸν συγ-
χρόνως ἵνα ἐνασχοληθῇ καὶ περὶ ἄλλα τοιαῦτα
πολιτειογραφικὰ ἀντικείμενα, διότι ἐκ τούτων
εἰδήσεων διαφωτίζεται ἡ ἐθνικὴ ἀρχαιολογία καὶ
ιστοριογραφία· ὅθεν καὶ δὲν θεωρῶ περιττὰς ἀν-
τιπαρατηρήσεις τινας εἰς ὅσα λέγει ὡς ἑπεται·

α' Ἐπειδὴ ὁ Κύριος Π. Ἀραβαντινὸς ἐν τῇ χρο-
νογραφίᾳ τῆς Ἠπειροῦ, ἐγράψεν τινα καὶ περὶ τῆς
πατρίδος μου Κοριτσᾶς, ὅπως οὖν ἡμαρτημένα,
θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ εἰπῶ ὀλίγα περὶ τούτου (ἀριθ.
449 σελ. 69).

β' Διότι ὁ Κύριος Π. Ἀραβαντινὸς ἐν τῇ χρονο-
γραφίᾳ τῆς Ἠπειροῦ, ὁμιλῶν περὶ τῶν ἀρνησιβη-
σικῶν τούτων (Ἀλβανοτοῦρκων) χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπὸ
ὄψιν τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν πολλοὶ τούτων, τὸν
Ἰσλαμισμόν βιαίως ἠσπάσθησαν, οὐδὲ τὰς περιστά-
σεις καὶ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν των, καὶ μάλιστα
τὴν ἐκδίκησιν καὶ τὸ ἰδιαίτερον μῖσος τῶν Σουλ-
τάνων κατὰ τῶν ὑπὸ τὸν ἥρωα Γ. Καστριώτην
ἀντικειμένων Ἀλβανῶν, θεωρεῖ αὐτοὺς πάντη ξένους
ὡς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἐξαίρει τοὺς ὁμοεθνεῖς
Σουλιάτας, Χορμοδίτας, Ὑδραίους, κτλ. Καὶ πρῶ-
τον παραπέμπω τὸν Κύριον Ἀραβαντινὸν πρὸς τὸν

ἀρχαιολόγον D. jur. Johann Georg von Han, Γερ-
μανόν, ὅστις εἰς τὸ σφόν του σύγγραμμα *Alban-
sische studien* τοῦ 1884, κάνει μὲ μεγάλην πε-
ρίνοιαν καὶ τὴν παραγωγὴν τοῦ Ἀλβανικοῦ ἐθνικοῦ
ὀνόματος Σκιπετάρ, τὸ ὅποτον ὁ Κ. Ἀραβαντινὸς
κακῶς παράγει ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς λέξεως *schiaffo*
—τουφέκι, ὡσανεὶ οἱ Ἴταλοι ἔδωκαν εἰς τοὺς Ἀλ-
βανούς, ὡς καλοὺς ὀπλοποιούς τὸ ἐπιθετὸν Σκιπε-
τάρ, ἐνῷ ἐξ ἐναντίας αὐτοὶ αὐτοὺς ὀνομάζουσι με-
τὰ τὸ ἐπώνυμον, καὶ ἐπομένως ἡ ἐτυμολογία
πρέπει νὰ ζητηθῇ ἐντὸς τῆς ἰδίας γλώσσης. Ἰδοὺ
δὲ τί γράφει ὁ Κύριος Χάν· α' Οἱ στρατιωτὰί του
ἐπωνομάζον τὸν μέγαν Πύρρον διὰ τὴν μεγάλην
ἀνδρίαν του Ἀστον, τούτεστι Ἀλβανιστὶ Σκίπις, αὐ-
τὸς δὲ τοὺς ἀπῆντα· « Πῶς γὰρ οὐ μέλλω, τοῖς
ὑμετέροις ὅπλοις ὥσπερ ὠκυπτέροις αἰρόμενος. »

β' Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξον, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ
ἐπωνομάσθησαν Σκιπετάραι ἀπὸ τοῦ Σκίπις ὡς
ὀπαδοὶ ἢ ἀπόγονοι τοῦ Πύρρου τοῦ ἐπονομασθέντος
Ἀστοῦ = Σκίπις. Ἐπιφέρει δὲ καὶ ἄλλην γνώμην
κατὰ τοῦτο προσφρεστέραν ἔτι ὁ ἴδιος. Ἀπὸ τῆς
λέξεως σκήπων = βακτηρία, Λατινιστὶ *scapus*,
Ἀλβανιστὶ σκὸπ καὶ στάπ ἐγενεῖτο σκήπον, σκήπτρον,
καὶ σκήπτρον. Ὡστε ἀπὸ τοῦ σκήπ ἢ σκὸπ γίνε-
ται σκιπετάρ = σκηπτοῦχος, βασιλεὺς, βασιλοῦ-
χος » (ἀριθ. 235 σελ. 448).

Ἐπειδὴ δὲ τὰς παρατηρήσεις ταύτας καὶ ἐπικρί-
σεις τοῦ ἐξήγαγεν ἐξ ὅσων ἐγὼ ἐγράψα περὶ τῆς
Ἀλβανικῆς φυλῆς, κρίνω ἀναγκαῖον νὰ ἀναφέ-
ρω ἐνταῦθα τὰ γεγραμμένα μοι (τόμ. Β').

α' *Albanoi*. Περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ ἀρχαιότη-
τος τοῦ ἔθνους τούτου διαφωνοῦσιν οἱ Ἱστορικοὶ
καὶ Γεωγράφοι. Ὁ Μελέτιος γνωμοδοτεῖ, ὅτι ὑπάρ-
χει ἔθνος Κελτικὸν ἀπωκισμένον εἰς τὴν Ἰαπυγί-
αν τῆς Ἰταλίας, ἐξ ἧς διέβησαν εἰς Δυρράχιον καὶ
ἐκεῖθεν ὀλίγον διεσπάρησαν. Ὁ Λαόνικος Χαλκο-
κονδύλης περὶ τῶν Ἀλβανῶν ἐκφέρει τὰ ἐπόμενα·
αὐτὸς οὐδόλως φρονῶ ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ὑπάρχουσιν
Ἰλλυρικὸν γένος, ὡς τινες λέγουσιν, ἀλλὰ γνωρί-
ζω καὶ παρὰ πολλῶν ἤκουσα, ὅτι ἀπὸ τοῦ Δυρρά-
χίου ὁρμηθέντες ἐρηπλώθησαν προαδύοντες πρὸς
τὰ Ἀνατολικά μέρη μέχρι Αἰτωλίας, Θεσσαλίας,
καὶ μέρους τῆς Μακεδονίας· ἀλλ' εἴτε ἀπὸ τῆς
Ἰαπυγίας, ὡς τινες λέγουσι, διέβησαν εἰς Δυρρά-
χιον, εἴτε ἐκεῖσε ἐξ ἀρχῆς ὁμοροὶ τῶν Ἰλλυριῶν
ὑπῆρχον, οὐ δύναμαι θετικῶς ἵνα συμπεράνω,
ἀλλ' οὔτε εἰάν ἀμφοτέρω τὰ δύο αὐτὰ γένη Ἀλβα-
νοὶ καὶ Ἰλλυριοὶ ἐκ τῶν χωρῶν τῶν πρὸς τὸ Ἴονι-
κὸν πέλαγος ὁρμηθέντα, τὸ μὲν τῶν Ἰλλυριῶν ἐξη-
πλώθη πρὸς Δυσμὰς, τὸ δὲ τῶν Ἀλβανῶν πρὸς Ἀ-
νατολὰς. Μᾶλλον δὲ φρονῶ, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ὑπάρ-
χουσιν ἐκ τῶν Μακεδονικῶν φυλῶν παρὰ ἐξ ἄλλης
τινὸς ἐθνικῆς ῥίζης, διότι πρὸς τοὺς Μακεδόνας
μᾶλλον πλησιάζουσιν. β' Ὁ δὲ Κύριος Πουκδὴλ
παρατρέχων τὰς παρατηρήσεις τῶν Βυζαντινῶν
ιστορικῶν, Καντακουζηνοῦ, Χαλκοκονδύλου, καὶ ἐτέ-
ρων τινῶν, καὶ διαίρων τοὺς Ἀλβανούς εἰς Γκέκιδας,
Διάπιδας, Τόσκιδας καὶ Τσάμιδας, σπεύδει ἵνα